

Fitxa teknikoa LARRE-BUZTANIKARA

Espezia: *Motacilla flava*

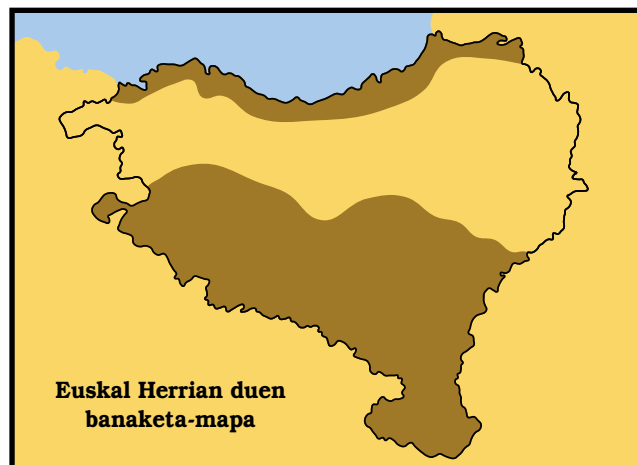
Familia: Motazilidoak

Ordena: Paseriformeak

Klasea: Hegaztiak

Larre-buztanikara, intsektujale liraina

Testua eta argazkiak: **J. R. Aihartza**

Seguru asko Afrikako belardi zabaletan sortua, eta egun ia mundu osoan zehar barreiatuak dagoen taldea dugu txirta eta buztanikarek osotzen duten motazili-doen familia. Bertako espezie guztiak eremu zabaletako intsektujaleak dira, eta habitat egokia aurki dezaketen eskualde guztietan zabaldua daude, muturreko baldintza klimatikoak mugatzaile gertatzen zaizkien lekuetan izan ezik (Arktiarrean eta Antarktiketan esaterako).

Txirtak ez bezala, buztanikarak lumaje deigarriko txoriak dira, eta bereziki larre hezeak, eta aintzira eta ibaien ertzetako eremuak aukeratzeko dituzte bizilekutzat. Hauetariko askok bestalde, Afrika eta Asiako eskualde tropikaletan igarotzen dute negua, herrialde epel eta iparretara ugaltasorian soilik hurbiltzen direlarik.

Eta horixe da, hain zuzen, larre-buztanikararen kasua (*Motacilla flava*); txoritxo eder eta lirain hau apirilaren bukaeran edo maiatzeko lehen asteetan iristen baita gurera, txitoak bertan munduratzera. Euskal Herriko beste bi espezieak aldiz, buztanikara zuria (*Motacilla alba*) eta buztanikara horia (*Motacilla cinerea*), bertan bizi dira urte osoan zehar.

Gainerako buztanikara askotan gertatzen den legez, larre-buztanikaren artean ere makina bat subespezie finkatu dituzte adituek, sailkapen horretarako irizpide nagusia lumajearen kolorazioak izan ditzakeen eredu desberdinak direlarik.

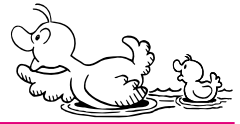
Sailkapen honi jarraituz, Euskal Herrian ugaltzen den subespezia *Motacilla flava iberiae* dugu. Bere lumajearen koloreei dagokienez, araldian arrak gris ilunak ditu buru gaina eta garondoa, begi gainean "bekain" itxurako arrasto zuria, eta kolore bereko paparoa ageri dituelarik. Bizkarra eta hegalak berriz, arreak ditu, eta sabelaldea hori bizia. Emea ere antzerakoa da oso, baina txori gehienetan gertatzen den legez, bere koloreak apalagoak izan

ohi dira. Izan ere, ugaltasorian iristen denean, emea arduratuko baita arrautzak txitatzeaz, eta lan horretan ari dela ez dio inolako mesederik egiten janzkera deigarria izateak.

Arrak itxura bizi eta ikusgarria izatearen arrazoia ere ugaltasorian bete beharreko eginbeharrekin loturik dago halaber. Alegia, buztanikararen kantua nahikoa ahula da berez, eta ondorioz, habia egiteko aukeratutako lurraldearen jabetza aldarrikatzean, larre-buztanikara

Larre-buztanikarak lumaje deigarriko txoriak dira, eta bereziki larre hezeak, eta aintzira eta ibaien ertzetako eremuak aukeratzeko dituzte bizilekutzat.

Larre-buztanikarak lurtean egiten du habia, horretarako sustraitxo eta belar ihartuak erabiltzen dituelarik.

arrek mezu akustikoaz gain ikus-
mezua ere erabiltzen baitute. Eta
horretarako bai! Horretarako bapo
datorkie kolore biziz hornituta ego-
tea! Bide berean, txori hauen izenak
adierazten duen buztana behin eta
berrito astintzeko duten ohitura ere,
lurrealdearekiko jabegoa iragartzeko
ikus-mekanisмотzat jo izan du
zenbait autorek.

Larre-buztanikarak lurtean egi-
ten du habia, horretarako sustraitxo
eta belar ihartuak erabiltzen di-
tuelarik. Habiaren barnealdean bes-
talde, artilea eta ileak metatzen ditu
ohantze goxoagoa antolatzen.
Bertan errundako 5 edo 6 arrautzen
txitaketa hamahiru egunez luzatzen

da, eta esan bezala, emeari dagokio
lan hori betetzea. Sasoi horretan
beraz, arrak jo eta ke aritu beharra
izaten du ehizean, bere eta bere
kidearen gosea ase ahal izateko. Eta
hortxe aritzen da gora eta behera,
ibilera azkarrez, eta burua eta
buztana behin eta berrito mugituz.

Ehizean ari dela, sarritan sastra-
kak, zuhamuska eta zuhaitzak,
harresiak eta hesoholak erabiltzen
ditu kokalekutzat, eta harrapakina
ikusiz gero, hegaldi bizian abiatzen
da ehizera. Eta lan horretarako bapo
moldatuta dago, noski. Intsektiboroa
denez, moko fin eta zorrotza du. Eta
isats luzea ere animalia-
ren ehizerako teknikarekin dago lotuta,
beroni esker eta lema gisara erabiliz,
larre-buztanikarak intsektu
dohakabeak airean harrapatu eta
mokoratzeko sekulako abilezia
baitu. Sarritan ikusi ahal izango
dugu larretan, azienden atzetik,
hauen ibilerak lurretik altzaratzen
dituen eltxo, euli, sorginorratz, eta
gainerako intsektu hegalaria-
rik harrapatzeko prest.

Gurasoek dakarkien bazka pro-
teinatan joria izanik, txitoak habia
uzteko gai izango dira hamabi egu-
netan, eta berehala sekulako apostu
latzari egin beharko diote aurre. Izan
ere, abuztuaren erdialderako
Afrikarako bidaiari luzeari ekin
beharko baitiote lehenengoz, eta
horrek sekulako energi eskari latza
ezarriko die. Larre-buztanikarek bi
egun t'erdia egiten dituzte hegan
etengabe, eta lan honi aurre egiteko
beren pisua bikoiztu egin behar
izaten dute abiatu aurretik. Gazte
guztiak ez dira gai izango froga latza
gainditzeko. Ezta gutxiagorik ere!
Baina Sahara zeharkatzera iristen
direnek negu epelaz gozatzeko

aukera izanen dute Afrika tro-
pikalean, eta udaberria iristean, in-
darberriturik, berrito itzuliko dira
beren jaioterrietara belaunaldi berria
sortzera. Hauetatik ordea, erdia
baino gutxiago izanen dira bigarren
aldiz kumatzera iritsiko direnak.
Larre-buztanikaren kasuan, eta
gainerako paseriforme gehienetan
gertatzen den legez, ale helduen
batezbesteko biziraupena oso motza
baita, hau ugalkortasun handiaz
kompentsatzen dutelarik.

Euskal Herrian, larre-buztanika-

**Ehizean ari dela, sarritan sastra-
kak, zuhamuska eta zuhaitzak, ha-
rresiak eta hesoholak erabiltzen
ditu kokalekutzat, eta harrapakina
ikusiz gero, hegaldi bizian abiatzen
da ehizatzen.**

ra hegoaldeko eskualdeetan, eta
kostaldean ugaltzen da batez ere;
berez espezie honek ez baitu men-
diararako inolako zaletasunik, eta
bestalde, bere habitat egoki diren
larre zabal eta ur-ertzak eskualde
hauetan baititu ugarien. Mundu-
mailan berriz, oso banaketa zaba-
leko txoria dugu, eta habiagile gisara
ia ipar hemisferio osoan aurki
daiteke. Alaskaraino ere iristen da
ugaltzeko sasoiak heltzen denean,
nahiz eta udazkenarekin batera
Bering itsasarte zeharkatu eta
Asiako kideekin biltzen den, negua
kontinente horretako hegoaldean
igarotzeko.

